

Mart Võrklaev
Rahandusminister

Arvamuse esitamine eelnõu „Riigihangete läbiviimise strateegilised põhimõtte“ kohta

Austatud minister

Esitame käesolevaga arvamuse avalikuks konsulteerimiseks esitatud eelnõu „Riigihangete läbiviimise strateegilised põhimõtted“ kohta. Esmalt tunnustame ministeeriumi, et selline väga ambitsioonikas plaan on ette võetud ning kahtlemata on strateegias omajagu mõtteid, mida võib ja peabki praktikas ellu viima.

Enne strateegia sisu kommenteerimise juurde siirdumist, soovime ministeeriumile siiski panna südamele, et välja pakutud strateegia ei ole oma sisult ega vormilt veel küps. Seetõttu ei teeks paha, kui asjaosalised hetkeks aja maha võtaks ja strateegiat sisuliselt ja vormiliselt parandaks.

Asju ilustamata võib kohe öelda, et ministeeriumi ambitsioonika plaani mündi teine pool on see, et riigihangete korraldamine ja hankelepingute täimine läheb keerulisemaks ja kallimaks, seda nii avalikule sektorile kui ka pakkujatele oma ülesannete ja pädevuste piires.

Strateegia peamine kitsaskoht seisneb selles, et sellest ei nähtu, et ministeerium oleks lõpuni mõelnud, et milliste meetmetega riigihangete oluliselt keerulisemaks muutumist antud juhul peaks leevendama. Dokumendis räägitakse küll tegevuskavadest, juhendmaterjalidest ja kompetentsikeskusest, kuid see ei adresseeri põletavat küsimust, et kust leitakse need kõrgelt kvalifitseeritud inimesed, kes asuvad ministeeriumi visioonile vastavaid täiuslikke riigihankeid korraldama, sh nii kohalikes omavalitsustes, riigi tasandil kui ka riigi äriühingutes.

Praegusel juhul soovib ministeerium näha ulatuslikku ja põhimõttelist kvalitatiivset hüpet kõigi riigihangete korraldamises. Seda ei ole meie hinnangul võimalik saavutada üksnes seeläbi, et erinevad ministeeriumid asuvad välja töötama juhendmaterjale ja tegevuskavasid ning kuskil tekib juurde „veel üks kompetentsikeskus“. Meil on ka praegu mitmeid kompetentsikeskusi, millest osade puhul näitab haldus- ja kohtupraktika, et kompetentsi osas on arenguruumi.

Kui aus olla, siis tegelikult ei ole ministeeriumi pakutud ambitsioonid täiesti uued, strateegias püstitatud eesmärgid on suuremal või vähemal määral saavutatud juba vähemalt 7-8 aastat, kuid neid ei ole saavutatud. Varasemad eesmärgid on jäänud täitmata, vaatamata sellele, et on välja töötatud samamoodi juhendmaterjale ning tegevuskavasid ja loodud kompetentsikeskuseid.

Seega peaks strateegia kujundamisel ja elluviimisel olema ettevaatlik, et riik ei jõuaks olukorda, milles varasemate ambitsioonide saavutamata jätmist soovitakse korvata lihtsalt suurema ambitsiooniga, jättes selle saavutamise meetmed sealjuures samaks.

Kui riik soovib riigihangete tarbeks ette näha kvalitatiivset hüpet, siis peavad selle tarbeks võetavad meetmed olema ka kvalitatiivselt paremad. Juhendmaterjalid, tegevuskavad ning kompetentsikeskused on abiks, kuid süvitsi peaks tegelema inimressursi arendamisega, ehk siis rahvusvahelises käsitluses nn „professionaliseerumisega“. Sellest aga strateegia üldse ei räägi, kuigi see on meie arvates Eesti riigihangete keskne ja peamine murelaps.

Olukorras, milles hankija ei suuda oma vähete oskuste tõttu läbi viia avatud hankemenetlust madalaima maksumuse hindamiskriteeriumi alusel, oleks vast liiast eeldada, et ta suudaks korraldada strateegias kirjeldatud „jumalikke riigihankeid“. Seetõttu palume ministeeriumi, et

see lisaks kindlasti strateegilise eesmärgina ka süsteemse inimressursi arendamise, ehk juba eespool nimetatud nn professionaliseerumise.

Lisaks eespool käsitletud olulisele puudujäägile, on strateegias ka mõningaid vasturääkivusi, mis võivad kohati olla paratamatud, kuid mida võiks siiski dokumendis adresseerida.

Samuti teeme ettepaneku vähendada strateegiadokumendi mahtu 2/3 võrra, kuivõrd sellega ei kaotaks dokument oma põhisõnumit ja säilitaks sama sisulise kvaliteedi. Dokumendis on sedavõrd palju ebavajalikke ja kohati vastuolulisi kordusi, mis dokumendile midagi juurde ei anna, kuid teevad sellest arusaamise ebamõistlikult vaevarikkaks.

Strateegiadokumendi loetavus pole üksnes toreduslik küsimus, vaid meie arusaamise kohaselt peaks selle heaks kiitma ka Vabariigi Valitsus. Tõenäoliselt oleks nii ministrite kui strateegiast tulevikus mõjutatud isikute jaoks mõistlik, kui strateegia oleks lühike ja koherentne ning võimaldaks aru saada, millega me kollektiivselt täpselt kaasa läheme.

1. KOMMENTAARID JA MÄRKUSED STRATEEGIADOKUMENDI EELNÕU KOHTA

1. Alljärgnevalt esitame täpsemad kommentaarid ja märkused strateegia eelnõu kohta, võttes aluseks strateegidokumendi struktuuri. Üldine märkus kõigi strateegia osade kohta on see, et strateegia tekst vajaks keelelist korrekture.

1.1. Lühivariant

2. Dokumendi osas lühivariant on strateegia koostaja loetlenud kokkuvõtvalt põhimõtted ja eesmärgid, millest tuleviku riigihangetes peaks juhinduma. See on igati mõistlik ja tervitav.

3. Esimesena juhib siinkohal tähelepanu sellele, et mitme strateegias pakutud põhimõtte näol on tegemist sellisega, mida riigihangete seadus (RHS) ei käsitle, kuid mis võiksid oma tähtsuse tõttu olla ka RHS-is tulevikus selgelt välja toodud. Nii ei ole RHS-is näiteks mainitud sellist asja nagu „säästliku tarbimise põhimõte“, kuigi olemuse ja sisu poolest võiks ta seaduse eesmärkide hulka sobitada. See on mõistagi juba strateegia hilisema rakendamise küsimus.

4. Keskkonnahoidlike lahenduste puhul on eesmärgiks toodud see, et vähendada avaliku sektori tarbimisest tekkivat negatiivset keskkonnamõju. See eesmärk ei ole aga täpne, kuna riigi eesmärk ei peaks olema vähendada kitsalt just tema enda tarbimisest tekkivat keskkonnamõju, vaid ühiskonnas toimuva tarbimise negatiivset keskkonnamõju tervikuna.

5. Riik ei teosta riigihankeid juba praegugi mitte kitsalt üksnes enda tarbimise negatiivsete mõjude leevendamiseks. Üheks näiteks sellest on korraldatud jäätmevedu, mille korral kohalik omavalitsus seisab hea selle eest, et jäätmevaldajate jäätmed saaks kokku kogutud ja seejärel kohaselt ja keskkonnahoidlikult käideldud. Seega on eesmärk „Keskkonnahoidlik“ antud juhul oma sõnastuses liiga kitsas ja ebatäpne.

6. Ebatäpses sõnastuses on ka väärtus „Sotsiaalselt vastutustundlik“. Korrektsem sõnastus võiks olla „Kasutame riigihangetes sotsiaalselt vastutustundlikke kriteeriume ja tingimusi“ või midagi sarnast. Samamoodi on küsitav, kas strateegias peaks olema kasutatud sõnastust „oma inimestele“. Riigihankeid korraldatakse suures osas rahvusvaheliselt, mistõttu ei oleks ilmselt lõppastmes Euroopa Liidu aluspõhimõtetega kooskõlas, kui liikmesriik võtaks strateegilise eesmärgi riigihangetega soodustada just „oma inimesi“.

7. Kahtlemata on Eesti väärtuspõhiste hangete, sh sotsiaalselt vastutustundlike hangete mõju kõige otsesem Eesti inimestele, kuid see ei ole kehtivas Euroopa Liidu õigusruumis eesmärk, mida saaks riigihangete strateegilise kujundamise kaudu seada nii, et praktikas oleks võimalik riigihankeid niimoodi korraldada, et selle eesmärk on toetada just „oma inimesi“.

8. Väärtus „Innovatsiooni toetav“ on oma sisus arusaadav, kuid esiteks tõusetub küsimus sellest, kas ministeeriumi arvates võiks riigihankeid korraldada ka innovaatiliste ehitustööde tarbeks. Praegu on väärtuse sõnastuses välja toodud üksnes innovaatilised tooted ja teenused.
9. Kriteerium „Usaldusväärne“ on sedavõrd üldises sõnastuses, et isegi kokkuvõtte pinnalt on keeruline aru saada, mida õiguskindluse, läbipaistvuse ja riigi julgeolekut arvestavaga antud juhul süsteemselt öelda soovitakse.
10. Siinjuures võivad alakriteeriumid „Läbipaistev“ ja „Riigi julgeolekut arvestav“ olla ka omavahel vastuolus. Teadupärast on paljudes riikides, kuigi vähem Eestis, suundumus riigi julgeoleku kaalutlustel korraldada riigihankeid lihtsustatult salaja või poolsalaja. Selles kontekstis ei ole hästi aru saada, kas ministeeriumi mõte on selles, et peaks olema nt rohkem avalikke ja läbipaistvaid kaitse- ja julgeolekuhankeid või peaks just asuma riigi julgeolekut riigihangetes nii arvestama, et oleks rohkem salajasi hankeid.
11. Eesmärgi „Mõistlik“ puhul on eesmärgiks soovitud seada, et hankeid tuleks korraldada professionaalselt ja mõistliku aja jooksul. Nagu eespool juba selgitatud, on strateegias välja toodud ambitsiooni eelduslik tagajärg see, et hanked muutuvad keerulisemaks. See tähendab omakorda, et on selge vajadus hankijate ja pakkujate nn professionaaliseerimiseks, kuid seda visiooni strateegia üleüldse ei esita. Meie arvates ei ole see väärtus saavutatav lihtsakoeliste rakendusmeetmetega, mille ministeerium on strateegia eelnõus välja pakkunud.

1.2. Terminoloogia

12. Strateegia osast „Terminoloogia“ nähtub, et selles on soovitud esitada peamised terminid, mis strateegias kandvat tähtsust omavad. See on väga mõistlik lähenemine ja võiks olla nii ka järgmises võimalikus strateegiadokumendi versioonis. Küll aga teeme ettepaneku, et kui termin on juba vastavas osas avatud, siis puudub vajadus seda järgmistes dokumendi osades üha uuesti ja uuesti ning mõnikord ka teistmoodi lahti seletada.
13. Tuleb tõdeda, et nii selle strateegia osa kui ka järgmiste peatükkide üks vormiline puudus on see, et selles esitatud tekst näeb välja, nagu oleks see tõlgitud mõnest Euroopa Liidu, OECD või teise riigi võõrkeelsest riigihangete strateegia dokumendist.
14. Teiste kogemustest õppimine ja nende kasutamine on kahtlemata tänuväärne, kuid me ei näe põhjust, miks peaks kasutusele võtma termineid, mida Eesti riigihankeõigus ei tunne või mille puhul pole aru saada, kuidas need mõisted korreleeruvad juba kasutusel olevatega.
15. Väärtuspõhise, keskkonnahoidliku ja sotsiaalselt vastutustundliku riigihanke puhul on loetletud neid muudest riigihangetest eristava tunnuseks see, et nendes on erilised tehnilise kirjelduse tingimused, vastavustingimused, hindamiskriteeriumid või lepingutingimused. Teisalt on strateegia järgmistes osades selgitatud, et sellised erilised tingimused võivad seisneda ka kvalifitseerimise tingimustes (vt nt lk 16 keskkonnahoidlike lahenduste kohta).
16. Seetõttu võiks ministeerium võtta ka terminoloogia peatükis ühese seisukoha, kas kvalifitseerimise tingimused võivad olla ka väärtuspõhised, keskkonnahoidlikud või sotsiaalselt vastutustundlikud või mitte.
17. Keskkonnahoidliku riigihanke termin defineerib sellist riigihanget kui minimaalse negatiivse keskkonnamõjuga toodete või teenuste hankimist. Esiteks tõusetub siingi küsimus, et kas keskkonnahoidlik riigihangete võiks olla ka selline, milles hangitakse ehitustöid. Teiseks on ebaselge, kuidas tuleb sisustada sõnastust „minimaalne negatiivne keskkonnamõju“.
18. Minimaalne tähendab võimalikest väiksem, kuid tõenäoliselt ei ole strateegia koostajad mõelnud, et keskkonnahoidlik saab olla üksnes riigihangete, mille keskkonnamõju on rangelt võttes minimaalne. Mõistlik tõlgendus oleks see, et keskkonnahoidlik riigihangete on selline, mille eseme (asja, teenuse või ehitustöö) keskkonnamõju on tavapärasest või keskmisest väiksem, mitte aga kitsas mõttes minimaalne.

19. Samuti puudub definitsioonis vajadus eraldi välja tuua termineid avaliku sektori hankija ja võrgustikusektori hankija. See, kes või mis on hankija, on juba esimese terminina defineeritud. Avaliku sektori hankija ja võrgustikusektori hankija eristamiseks dokumendis vajadus puudub. See on tegelikult dokumendis läbiv probleem, kuivõrd ka hiljem kasutatakse sageli terminit „avaliku sektori hankija“, kuigi ka selleks vajadus puudub. Suures plaanis on vähe mõtet termini nagu „hankija“ defineerimisel, kui seda hilisemates dokumendi osades ühetaoliselt ei kasutata.

20. Termin „innovatsioonihange“ puhul soovitame täpsustada, mida on selle teises lauses mõeldud sõnadega „Teise variandina saab avaliku sektori hankija tegutseda esimese kasutajana [...]“. Praeguses sõnastuses pole aru saada, mida tähendab „esimese kasutajana“.

1.3. Riigihange kui strateegiline töövahend

21. Strateegiadokumendi osas „Riigihange kui strateegiline töövahend“ esitatud tekst näib samuti olema suures osas mõnest võõrkeelsest allikast tõlgitud või vähemasti sellisest allikast inspireeritud. Seetõttu on laused raskepärased, nende omavahelised seosed halvasti mõistetavad ning sõnakasutus konarlik.

22. Antud osas on kokkuvõtlikult välja toodud see, et hankestrateegia peaks tagama, et ei tekiks olukorda, milles üks hange loob tagajärje, mille teine hange või rahalist kulu tekitav meede peab lahendama. Meie hinnangul ei ole selline eesmärk realistlik, kuna see oleks umbes samaväärne, kui väita, et ühiskonnas ei tohi tekkida jäätmeid.

23. Kui hankija soetab näiteks koopiamasinaid, siis varem või hiljem saavad nendest paratamatult elektri- ja elektroonikajäätmed. Nende jäätmete utiliseerimisega kaasneb aga rahaline kulu, mis ei pruugi olla välditav ka siis, kui jäätmetel on nn positiivne väärtus. Seega on kõnealune mõte ilmselt poolikuks jäänud tõlge või idealistlik kaalutus, mille saavutamist pole päriselus siiski võimalik tagada.

1.4. Olukorra kirjeldus

24. Olukorra kirjeldus on üks strateegia paremini välja kukkunud osasid, kuivõrd eeldused ja järeldused on esitatud loogilises seoses ning on lihtsasti arusaadavad.

25. Teisalt on siingi konarusi, mida võiks lõplikus strateegiadokumendis lihvida. Näiteks on lk-1 10 esitatud mõte, mille kohaselt viitab liigne sõltuvus madalaimast hinnast sellele, et hankijal polnud alati võimalik valida endale sobivaimat eset. Tuleb tõdeda, et selle lause sisu ja mõte jääb ka valdkonnas eriteadmisi omavale isikule selgusetuks.

26. Sealsamas on viidatud ka sellele, et väljakuulutamisetä menetluse kasutamine on „liiga suur“, kuid samas peab selle menetlusliigi kasutamisel kaasama minimaalse konkurentsi. Kogumis jääb ebaselgeks, kas probleem on selles, et väljakuulutamisetä menetlust kasutatakse liiga palju või ka see, et menetlusse kaasatakse konkurentsi liiga vähe.

27. Olgu märgitud, et kui probleem on ka selles, et väljakuulutamisetä menetluses peaks ministeeriumi arvates olema rohkem konkurentsi, siis oleks kohane, kui seadusandja sellise kohustuse ka RHS-is hankijatele paneks. Praegu sellist kohustust seadusest ei tulene.

28. Samas strateegia osas on kasutatud ka terminit „kvaliteetne konkurents“, kuid selle sisu ei ole avatud ega ole ka kontekstist ilme.

1.5. Riigihanke ettevalmistus

29. Riigihanke ettevalmistamist puudutavas osas on esitatud soovitus kasutada avaliku ja erasektori koostöö (PPP) võimalust. Tõenäoliselt on ka see osa strateegiadokumendist kuskilt

tõlgitud, kuivõrd kehtiv Eesti õigus PPP-de loomist ei reguleeri. Seega oleks sellisel soovitusel jumet üksnes siis, kui seadusandlik baas PPP-sid ette näeks.

1.6. Suund “keskkonnahoidlik”

30. Kõnealusel strateegiadokumendi osas kirjeldatakse seda, kuidas saavutada riigihangetes keskkonnahoiu eesmärke. Selle tarbeks on muuhulgas ette nähtud suurendada hankelepingu täitmise kontrollimist kahel juhul:

- Teostame kontrolli, kas hankelepingu täitmisel kasutatavad tooted, ained, materjalid, teenused vastavad pakkumuses esitatud sertifikaatidele, kinnitustele.
- Kontrollime, kas hankelepingut täidetakse pakkumuses toodud tingimustel.

31. Esiteks puudub vajadus neid kahte kontrollieset strateegiadokumendis eristada, kuna mõlemal juhul kontrollitakse sisuliselt seda, kas hankelepingut täidetakse nõuetekohaselt. Hankeleping moodustub RHS-i mõttes riigihanke alusdokumentidest ja sellele vastavast pakkumusest, mille tõttu tähendabki see, kas hankelepingut täidetakse pakkumuses esitatud tingimustel, mh vastuse leidmist küsimusele, kas kasutatavad tooted, ained, materjalid, teenused vastavad pakkumusele. Teisisõnu ütlevad need kaks punkti sedasama.

32. Põhimõttelisem küsimus on aga see, et millisel moel kavatses riik tagada sellise suurema kontrolli võimekuse. Kas seda soovitakse tagada üksnes juhenditega või on siin soovitud näha mingit põhjalikumalt kontrollimist? Kui viimast, siis kuidas kavatses tagada, et mistahes hankija on suuteline nt hindama, kas kasutatav toode vastab pakkumuses esitatud sertifikaadile?

1.7. Suund „sotsiaalselt vastutustundlik“

33. Strateegia osa “sotsiaalselt vastutustundlik” puhul on esitatud väga ambitsioonikas plaan tagada sotsiaalselt vastutustundlike riigihangetega tarneahelas osalevate inimeste õiglasel töötingimused ja sotsiaalselt jätkusuutlik tegutsemine.

34. Strateegiadokumendist ei selgu, mida tähendab „sotsiaalselt jätkusuutlik tegutsemine“ ja seda võiks ministeerium vajadusel selgitada.

35. Toetame ja tervitame igati seda, et hankelepingute täitmise tarneahelas osalevate inimeste õiglasel töötingimused oleks tagatud, kuid kahtleme, et Eesti hankijatel oleks mistahes võime seda piiriülestes olukordades mõistlike kuludega tagada. Tänapäevane toodete tarneahel ulatub sageli teistele mandritele, mistõttu tarneahelas osaleb inimesi erinevatest jurisdiktsioonidest, kellele on nende asukohariigi õigusega tagatud väga erinevad töötingimused.

36. Selle eesmärgi täitmiseks on lk-l 18 loetletud mitmesuguseid meetmeid, mille põhisisu näib olema see, et tuleb kontrollida sotsiaalsete tingimuste täitmist ja veenduda, et ettevõtja tagaks töötajatele heaolu, inim- ja tööõiguste kinnipidamise. Vajadus selleks on kahtlemata arusaadav, kuid dokumendist jääb jätkuvalt ebaselgeks, kuidas ja milliste vahenditega üks keskmine Eesti hankija seda kogu võimaliku tarneahela ulatuses suudab kontrollida ja tagada.

37. Kui ministeeriumi mõte on see, et hankijad peaksid minema näiteks Pakistani või Bangladeshis tehasesse kontrollima, millised töötingimused seal on ning ega seal ei kasutata lapstööjõudu, siis eeldab see kontrolli teostavalt isikult väga suuri eriteadmisi. Samuti räägime selle eesmärgi täitmisel küllaltki suurtest kuludest, mille puhul ei ole me veendunud, et mõni väiksem hankija oleks suuteline neid kandma.

38. Seetõttu ei peaks strateegiadokument selles osas jääma deklareerimise juurde, et olulised sotsiaalsed eesmärgid täidetakse ulatuslikuma kontrollimisega, vaid selgitama täpsemalt seda, kuidas keskmine hankija selle ülesande ministeeriumi visioonis täidab. Vastasel juhul on oht, et seegi jääb täitmata ambitsiooniks.

1.8. Suund „usaldusväärne“

39. Strateegia osa „usaldusväärne“ keskendub hangete korraldamise õiguskindlusele, läbipaistvusele ja riigi julgeolekuga arvestamisele.

40. Õiguskindluse osas on eesmärgiks seatud õigusaktides antud võimaluste paindlikku kasutamist nii hankemenetluse liigi kui ka „hindamissüsteemi“ valikul. Esmalt tuleb tõdeda, et hankemenetluse liiki on RHS-i alusel väga keeruline paindlikult valida, kuna RHS määratleb üsna üheselt ära, millal üht või teist hankemenetluse liiki võib üldse kasutada.

41. Seetõttu ei toeta ministeeriumi soovitud seadus ega selle aluseks olevad direktiivid. Kui ministeerium kavatab hankemenetluse liigi valiku võimalusi laiendada või veenda Euroopa Komisjoni selles, et viimane alustaks direktiivi muutmist, siis võiks see olla ka strateegias nii välja toodud. Vastasel korral on kõnealune eesmärk suuresti sisutühi.

42. Teiseks oleks paindlikkuse eesmärgi täitmiseks vajalik põhimõtteline muudatus selles, kuidas rakendusüksused kontrollivad toetuse saaja poolt riigihangete läbiviimist. Praegusel ajal ei võta tõenäoliselt ükski hankija väga hea meelega vastu riigi soovitud asuda hankemenetluse liiki või hindamiskriteeriume „paindlikult kasutama“, kui esineb oht, et sellise paindlikkuse eest esitab riigi teine käsi arve finantskorrektsiooni näol. Enne selliste soovitude andmist tuleks tagasinõuetega seotud paralüüs enne ära lahendada.

43. Läbipaistvuse osas on eesmärgiks seatud hangete maksimaalselt konkurentsile avamine. Meie hinnangul ei ole Eestis suurt probleemi hangete konkurentsile avamises, vaid pakkujate huvis riigihangetes osaleda. Hangete veelgi suurema konkurentsile avamisega seda probleemi aga lahendada ei saa.

44. Minnes edasi, siis ühelt poolt on riigi huviks seada riigihangetes väärtuspõhiseid tingimusi, kuid teiselt poolt vältida piiravaid tingimusi, mis vähendavad konkurentsi. Need eesmärgid on paratamatult vähemalt osaliselt vastassuunalised, kuivõrd väärtuspõhised tingimused võivad kaasa tuua ka konkurentsi vähenemise, eriti kui neid suudaksid täita vähesed ettevõtjad. Seega võiks ministeerium mõelda, kuidas need kaks eesmärki täpselt koos toimivad ning kas nende omavahelist seost on vajalik strateegias täpsustada.

45. Sealsamas on välja toodud ka eesmärk tagada hankest väljumisstrateegia julgeolekuga seotud kaalutlustel. Tõenäoliselt on ka see eesmärk mõnest võõrkeelsest dokumendist tõlgitud, mistõttu ei selgu selle sõnastusest ega laiemast kontekstist, mida ministeerium siin üldse soovib. Soovitame seda mõtet strateegia mõnes uues versioonis selgitada.

46. Sama probleem vaevab ka järgmist eesmärki „sertifikaatide kehtivuse ja vastavuse“ kontrollimise kohta. Sõnal sertifikaat on RHS-is väga spetsiifiline tähendus, millel ei näi olema väga palju seost strateegia eesmärkidega. Seetõttu on ilmselt siingi esitatud eesmärk mõnest võõrkeelsest allikast tõlgitud, kuid jäetud kohaliku õigusruumi ja praktikaga seostamata.

47. Viimane selles osas esitatud eesmärk on sõnastatud nii, et kahtluste tekkimise korral konsulteerime ja väldime liigsete riskide võtmist. Ka selle eesmärgi kohta tuleb tõdeda, et selle sisu ja mõte jääb ka eriteadmisi omavale isikule arusaamatuks. Palume ministeeriumil seada siiski eesmäärke, millest on võimalik aru saada.

1.9. Suund „mõistlik“

48. Mõistlikkuse osas soovib ministeerium näha, et riigihangete register oleks paindlik. See eesmärk võiks samamoodi olla tervitatav, kuid on keeruline aru saada, milles ministeerium täpselt seda paindlikkust näha soovib. Riigihangete register ei ole asi iseeneses, vaid vahend riigihangete korraldamiseks. Seetõttu peab register olema sama paindlik nagu seadus, kuid ei saa olla seadusest paindlikum, kuivõrd riigihangete register pole õiguse allikas.

49. Seetõttu võiks ministeerium selgitada, millises suunas ja miks soovitakse registrit paindlikumaks muuta ning kas sellega kaasneb ka muudatusi õigusruumis.

50. Järgmiseks eesmärgiks on seatud see, et riigihangete läbiviimise koormus on kooskõlas riigihanke tulemusega. Siin on tõenäoliselt mõeldud midagi muud, kui sõnastusest mõista võib, kuivõrd riigihankel on laias laastus kaks tulemust – riigihange kas õnnestub või ebaõnnestub.

51. Riigihangete läbiviimise koormus eeltoodust aga ei sõltu ega saagi sõltuda, kuna läbiviimise koormus võib olla väga suur, kuid riigihange võib ikkagi ebaõnnestuda, või läbiviimise koormus võib olla väga väike, kuid riigihange võib suurepäraselt õnnestuda. Soovitame ministeeriumil selgitada, mida siin täpselt mõeldud on. Praegu ei ole see eesmärk arusaadav.

52. Majandusliku soodsuse osas on eesmärgiks võetud leida parimad lahendused eeltöö ja turudialoogi abiga. See näib olema mõneti vastuolus varasemalt välja toodud eesmärgiga, et hankimine peaks olema suunatud lahenduse leidmisele mitte konkreetsele asjale, teenusele või ehitustööle. Samuti kasutatakse Eesti õiguses ja praktikas juurdunud terminit turu-uuring, mille tõttu puudub vajadus kasutada strateegias võõrapärast terminit „turudialoog“.

53. Osas „koostööle orienteeritud“ on kasutusele võetud termin „riigi leping“. Mida selline termin antud kontekstis tähendab? Kas see on midagi muud kui hankeleping?

Lugupidamisega

Kadri Härginen
Vandeadvokaat

Mario Sõrm
Advokaat